תנא דידן סבר כיון דאיזדריק עלה דם לאלתר שריא בחמרא והא לית לה ניוול ור"ע סבר אפי' אישתחיטת בהמה אינו יכול להפר משום הפסד קדשים מתקיף לה רבי זירא ואמאי לזרוק דמן שלא לשמן ויתיר בשר באכילה מי לא ה)תניא א)כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן לפני זמנן או לאחר זמנן הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרק ואם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב אמרי אי דשחט עולה או שלמים ה"נ אלא הכא במאי עסקינן כגון ששחט חטאת ברישא כדתנן ו)אם גילח על אחת משלשתן יצא: בר"א בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טומאה יפר ג)(מפני שיכול לומר אי אפשי באשה מנוולת) ור"מ אומר אפי' בתגלחת טהרה יפר מפני שיכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: ות"ק אמר לך אפשר ב)בפאה נכרית ז)ור"מ סבר בפאה נכרית איידי דזוהמא לא ניחא ליה: **מתני'** ח)ג)האיש מדיר את בנו בנזיר ד)ואין האשה מדרת את בנה בנזיר כיצד ה)גילח או שגילחוהו קרוביו מיחה או שמיחוהו קרוביו ו)היתה לו בהמה מופרשת החטאת תמות והעולה תקרב עולה (א) ושלמים יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מעות מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח ז)לא נהנין ולא מועלין ח)דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם: **גמ'** איש אין אבל אשה לא מאי טעמא ר' יוחנן אמר י)ט)הלכה היא בנזיר ו)ורבי יוסי ברבי חנינא אמר

משום הפסד קדשים. שאם יפר לה קודם זריקה ושוב1 אינה צריכה לקרבנות הללו ואסור לזרוק דם ופריך אמאי איכא הפסד יפר לה ולזרוק דמו שלא לשמו ויותר הבשר באכילה ט)מן הזבחים שנזבחו שלא לשמן דכיון2 דהיפר לה ואינה עוד נזירה שוב אין עומדין לשמן ואפילו יזרוק דמן סתם כשרין דסתמא [שלא] לשמן קיימי וה"ק יזרק דמו דסתמא שלא לשמן קיימי אלא לשם שלמי נדבה כיון דאינה עוד נזירה: **כבשי** עצרת ששחטן. שלא לשם עצרת או ששחטן לפני עצרת בערב עצרת או לאחר עצרת: הדם יזרק. ביו"ט עצמו וקאי ארישא3 שלא לשמן (או) לשם שלמי נדבה וע"י כן הותר הבשר באכילה א] דאי לית ליה נדרים ונדבות קרבין ביו"ט א"כ לא יקטיר אימורים עד הערב ולא יאכל הבשר עד הערב [דכל כמה] דלא מיקטרי אימורין בשר לא מישתרי באכילה ומ"מ כי נמי אין נדרים ונדבות קרבין ביו"ט מותר לזרוק הדם: ואם היתה שבת לא יזרוק. דהוי כמו תיקונו מדרבנן ואסור אלמא [מותר] לזרוק הדם שלא לשמן וא"ת אמאי לא מייתי מתני' (לעיל דף כד.) עולה תקרב עולה ושלמים יקרבו לשלמים וי"ל דלא דמי דהתם בשעת5 שחיטה היפר לה ובין בזריקה ובין בשחיטה עומד שלא לשמן אבל הכא דבשעת שחיטה היה עומד לשמן ועתה בשעת זריקה עומד שלא לשמן לא מיתכשר שלא לשמן ב] וא"ל דלהך כבשי עצרת נמי לא דמי דהתם לא נשחטו לשמן אבל הכא כיון6 דנשחטו לשמן [שמא] כיון דנשחטו לשמן דלא מכשרי שלא לשמן דכפ' התכלת (מנחות דף מז:) מיבעיא להש"ס הא7 כבשים ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שנזרוק דמן של כבשים שלא לשמן כו' וא"כ הא דקאמר יזרוק מיירי שנשחטו8 שלא לשמן וא"ל דלא דמי דהתם כבשים ג]מעיקרא בשחיטת זבח ועיקר הזבח בלאו מתכשר הילכך כי אבד לחם נמצא הזבח מיפסיל והוי כמו אבד9 אבל הכא כיון דסתמא כשר כמו לשמן כדאמר בריש זבחים (דף ב:) השתא נמי דשחטן לשמן ומשום10 תקנה נעשה כאילו נעשה11 סתמא לענין להתיר לזרוק דמן: [אי דשחט עולה או שלמים הכי נמי לר"ע דליכא הפסד]: אלא [הב"ע] דשחט חטאת [ברישא]. דאין לו תקנה לזרוק שלא לשמן דחטאת מיפסל שלא לשמן לשום שלמי נדבה דחטאת אינו בא נדבה: **דתנן** אם גילח על אחת מהם יצא. כלומר ולכך אמר ת"ק דכי נזרק אחד מן הדמים אפילו חטאת דאיירי ביה ר"ע דאינו מיפר דמותר מיד לשתות יין שהרי מגלח על אחת מהן או חטאת או עולה או שלמים וליכא ניוול ולכך הוצרך לאיתויי ראיה לכך [דלא תימא] דוקא ד] גלח על השלמים הוא דתנן במתניתין נזרק אחד מן הדמים דדוקא ה] מן השלמים יצא דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וקאמר י)דבעל12 יגלח על אחד משלשתן ובפרק איזהו מקומן (זבחים דף נה.) מפרש לה דמקיש חטאת עולה ושלמים13: ה"ג **איידי** דזוהמא. בהם14 זוהמא ואינו מגופה מגני לבעל ולא ניחא ליה: מתני' **האיש** מדיר בנו בנזיר. שיאמר יהא בני נזיר ויתחילו מנין הימים מיד אפי' אין הבן יודע שאביו הדירו בנזיר א"נ דמדיר בנו בנזיר שילוה לבנו שיאמר הריני נזיר: **ואין** האשה מדרת בנה בנזיר. כדמפרש בגמרא: כיצד ל"ג: גילח או שגלחוהו. דאין לך מחאה גדולה מזאת ולא מיבעיא גילח או שגלחוהו אלא אפי' מיחה או שמיחו15 בדברים שאין רצונו שיעשה נזיר מתבטל הנזירות ובגמרא מפרש הטעמים ודוקא כשמיחו מיד כששמעו [אבל] אם לא מיחו16 ושוב לימים מיחו אין בכך כלום אחרי שהתחיל הנזירות ובתוספתא (פ"ג) קתני בהדי הני או שהביא ב' שערות והא דלא תני במתני' משום דשתי שערות מבטלות הנזירות אף אחר שהתחיל כבר למנות כמה ימים מנזיר17 אבל הני דהכא דגילח ומיחה היינו בתחילת שמיעת הנזירות ואפי' אם נאמר תגלחת ומחאה מבטלין [לאחר] שמיעה אפי' [הכי] ניחא דלא תנא דבפלוגתא לא קמיירי דבגמ' פליגי בה רבי ור' יוסי בר' יהודה א"נ דלא קתני אלא מידי דביד אדם לבטל הנזירות: **היתה** לו בהמה מופרשת. כדלעיל: **גמ'. אשה** לא. דקתני אין האשה מדרת בנה בנזיר: **הלכה.** למשה מסיני בנזיר: (עיין לקמן כט) **כדי** לחנכו. ומדרבנן: **בנו** אין בתו לא. דכך הלכה היא18 בנו דשייך במצות לכשיגדל מוטל על האב לחנכו אבל בתו לא תימה הא דאמר בעלמא (יבמות דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין עליו להפרישו והאמר19 [ריב"א] אף לחנכו לעשות מצוה מוטל על האב וי"ל דחינוך לא שייך אלא להזהירו לעשות ולקיים מצוה אבל להזהיר מלעבור אין זה חינוך וההוא דפרק בתרא דיומא (דף פב.) היינו קיום מצוה ועניתם עוד אומר ר"י דחינוך לא שייך אלא באב אבל באיש אמרינא לא שייך והכא אמרינן בנו לא והתם אמרינן אחד תינוק ואחד תינוקת מחנכין אותם להתענות ביוה"כ וצריך לחלק כדבר: **בנדרים.** לא אשכחן20 דאיהו מדיר בנו בנדרים כגון להביא קרבן או שקבל21 עליו לקיים מצות סוכה ולולב: **קסבר** כל חינוך דלא חשיב. כגון חינוך דנזירות בזיוני הוא דמגלח שערו ולא ניחא י) [ליה לבניה] הילכך יכול למחות ויש גורסין דלא תסיגא22 וה"פ כל חינוך הוא להתשיטו וזה בזיונא הוא לו ז] מש"ה מגלח: **ועביד** הקפה. כלומר ושרי לעשות הקפה דהלכה הוא: **הקפת** כל הראש מדרבנן. דמן התורה מותר: **והא** מייתי חולין בעזרה. כשמלאו ימי נזירות טהרתו דמייתי חטאת דאינו בא בנדבה דמעולה ושלמים לא קשיא דבאים בנדבה:

קסבר

(ב) **ולתנא דידן.** כיון דאיזדריק עלה אחד מן הדמים לאלתר אשתריא בחמרא ולית לה ניוול וכיון דלית לה ניוול אינו יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת: **אינו יכול להפר משום בזיון קדשים.** דהואיל ואין הבעלים מתכפרים בו אין הבשר נאכל: **מתקיף לה ר' זירא ואמאי.** הוי בזיון קדשים לזרוק דמן שלא לשמן ויתיר בשר באכילה בזריקת דם שלא לשמן: **מי לא תנן הדם יזרק.** שלא לשמן: **ואם היתה שבת לא יזרק.** לפי שאין הבשר נאכל בשבת שאין לאיית קדשים דוחה את השבת: **ואם זרק הורצה.** ובלבד שאימורין מקטיר לערב: **אי דשחט עולה ושלמים.** ברישא ה"נ דאפשר למיהוי להו תקנתא בזריקה אלא הכי קאמינא לך כגון דשחט חטאת ברישא דאי מיפר לה בעל תו לא הוי ליה תקנתא דה"ל כחטאת שנתכפרו בעליה: ומנא תימרא דכל מאי דבעי שחיט ברישא כדתנן אם גילח על אחת משלשתן יצא: **כר"א.** (ג) כיון דנזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר בתגלחת טהרה הואיל ושותה יין בו ביום וכדאמרן: **אבל בתגלחת טומאה.** אע"פ שנזרק עליה אחד מן הדמים יפר. ר"מ אומר אפי' בתגלחת טהרה כו': **ות"ק אמר לך.** משום תגלחת לא אפשר להפר דלא הויא עליה מנוולת משום תגלחת דאפשר לה בפאה נכרית ומיחזיא כאינה מגלחת: **ור' מאיר סבר בפאה נכרית איידי דזוהמא.** דאית לה לא ניחא ליה ולכן יכול להפר לה לפי שיכול לומר אי אפשי באשה מנוולת: **מתני' גילח.** בתוך ימי נזירותו או שגילחוהו קרוביו בתוך ימי נזירותו או שמיחה הבן תוך ימי נזירותו ואפילו ביום אחרון: (ד) **או שמיחוהו קרוביו.** הרי זה בטלה נזירותו ודמי חטאת ילכו לים המלח: **לא נהנין ולא מועלין.** כדאמר מר(א) חטאות המתות ודמי חטאת ההולכין לים המלח כולן לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן ולא מועלין משום דלאו בני הקרבה נינהו: **גמ' הלכה היא בנזיר.** שהאיש מדיר ולא האשה:

וריש

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פט"ו מהל' פסולי המוקדשין הל"ט:

נ ב נ"ל היתר מלאכן לשעבות שהנשים נשאות עתנות באשיהם. (יהושע טוטו). [נ"ב אלא שבע סי' יח דחה ר"יס א' בכתפי ידים והאריך בראיות לאיסור]:

נא ג מיי' פ"ב מהל' נזירות הל"ג [יד]:

נב ד ה מיי' שם הל' טו ופי"ט שם הל"ט:

נג ו מיי' פ"ג מהל' מעילה הל' ד ופי"ד שם הל"ג:

נד ז מיי' פ"ט מהל' נזירות הל"ג:

נה ח מיי' שם פ"ב הל"ג:

◆

הגהות התוספות

1 נ"ל שוב. 2. נ"ל ולאו דוקא לשמן דכיון סי'. 3. נ"ל דקאי ארישא. 4. נ"ל אלא לשם. 5 נ"ל קודם שעת. 6. תיבת כיון נמחק. 7. תיבת הא נמחק. 8 נלע"ל היינו טעמא משום דאיירי שנשחטו. 9. נ"ל אבד הבשר. 10. נ"ל משום. 11. נ"ל נשחט. 12. נ"ל דכי קאמר דבגילח על אחד משלשתן יצא. 13. נ"ל דמקיש חטאת ועולה לשלמים. 14. נ"ל דיש בהם. 15. נ"ל או שמיחו קרוביו. 16. נ"ל לא מיחו מיד. 17. נ"ל מנזירות. 18. כאן הס"ד ומה"ד קסבר בנו דשייך כו' כצ"ל. 19. תיבת והאמר נמחק וי"ל והכא אמר. 20. תיבת אשכחן נמחק. 21. נ"ל שיקבל. 22. נ"ל דלאתשיגא.

◆

פי' הרא"ש

מאי ולזרוק דם שלא לשמן ויתיר בשר באכילה. דתנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לשם חובה ולאו דוקא שלא לשמן דה"ה אפי' בסתמא (מידי) [ס"ו] דאין סתמן עומדים לשמן אחר שהפר לה בעלה: כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן. שלא לשם שלמי עצרת: או ששחטן לפני זמנן או לאחר זמנן. לפני עצרת או לאחר עצרת אפי' שחטן לשמן הדם יזרוק והבשר יאכל. אפי' בו ביום למ"ד נדרים ונדבות קרבים ביו"ט ויקטיר האימורין ביום ואח"כ יאכל בשר. ולמאן דלית ליה נדרים ונדבות קרבים ביו"ט. יקטיר האימורים בלילה ואח"כ יאכל (האמורים) [בשר] ומיהו הדם צריך לזרוק ביום שלא יפסול בשקיעת החמה: ואם היתה שבת לא יזרוק ואע"ג דזריקת הדם דוחה שבת ה"נ אסורה אלא מדרבנן דאיתא פי' אלו דברים ואפ"ה גזרו חכמים משום דתקוני מזבח הוא שמקטן האימורים והקטרה והבשר לאכילה ומי לאין מגביהין תרומות ומעשרות [בשבת ויו"ט]. ואם זרק הורצה להקטיר אמורים לערב דהיום אינו יכול להקטיר. אלמא דזורקין בכבשי עצרת בשביל דבר שלא היו עומדים לכן קודם שחיטה: הכא במאי עסקינן כגון דשחט חטאת שפסולה שלא לשמה. דתנן אם גילח על אחת משלשתן יצא אלמא איזה מהן שגלח בטל נזירותו. ומיירי שהביא חטאת תחלה וטפי הו"ל לאתויי ראיה דקתני היה מביא חטאת תחלה ושלמים אלמא דחטאת באה תחלה. אלא דניחא ליה לאתויי הך מתני' שדברי חכמים מתפרשי ממנה דבזריקה א' מן הדמים הותרה ביין: ות"ק אמר לך. אפשר לה בפאה נכרית הלכך לא הוי תגלחת נוול: ר' (מאיר) סבר דמזוהם בעיני הבעל שתתן אשתו על ראשה שער אשה נכרית: האיש מדיר את בנו בנזיר אע"פ שהוא קטן דין נזיר עליו ומביא אביו קרבנותיו ואם נטמא מביא קרבן טומאה. והאי מדירו כגון שאו' תהא נזיר אי נמי שאומר לבנו לקבל עליו נזירות. ה"ג גלח או שגלחוהו קרוביו. ול"ג כיצד דכיון שגלח אין לך מחאה גדולה מזו. וכל היכא שמוחה או שמחוהו קרוביו בטל הנזי' ובגמ' מפרש טעמא ומספקא לי אם שתה יין או שנטמא למחים אי מחאתו מחאה דמסתברא למימר דהוי כיון שעשה דבר שהנזיר אסור בהם אין לך מחאה גדולה מזו. ומי' מרנקט גלח משמע דוקא שעשה מעשה בגופו. ונראה דוקא כשמיחו מיד כששמעו. ובתוס' קתני או שהביא ב' שערות והא דלא נקט ליה במתני' משום דהבאת [ב' שערות] מבטלת אף לאחר ששמע ונתרצה אבל הנך לא מהני אח"כ שכבר נתרצה וקבל עליו נזי': היתה לו בהמה מופרשת וכו' כדפרי' לעיל. מאי טעמא דאיש מדיר את בנו בנזי' וגם מ"ט דאשה לא: הלכה היא בנזי' כך נאמר הלכה למשה מסיני:

מסורת הש"ס

א) ביצה כ: ע"ש מנחות מח., ב) לקמן מה. [זבחים נה. מנחות ה. ערכין כא. נדרים ד:], ג) פ"ח ל"ג, ד) [פ"ח גרסר ורכי וכן בערוך ערך פאה גרס קן], ה) לעיל דף כד: [סוטה כג.], ו) סוטה כג: לקמן ל. מא:, ז) פ"ח ור"ל אמר ריב"ח, ח) [ערכין ה:], ט) נ"ל לזכין, י) נ"ל דבגילח על אחד משלשתן יצא.

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה והשלמים יקרבו שלמים: (ב) רש"י ד"ה תנא דידן סבר כיון דאיזדריק: (ג) ד"ה כר"א דכיון: (ד) ד"ה גילח הד"א עם ד"ה או שמיחוהו קרוביו:

◆

גליון הש"ס

מתני' ואין האשה מדרת. עיין ברד"ק ריש שמואל א' בפסוק ותדור נדר:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה כבשי וכו' הבשר באכילה דאי. תיבת דאי נמחק וצ"ע ואי: ב] בא"ד לא מתכשר שלא לשמן וצ"ל. תיבות וא"ל נמחקו וצ"ע וכ"ע. א"מ: ג] בא"ד דהתם כבשים מעיקרא. תיבת מעיקרא נמחק, וצ"ע מיקבעי: ד] ד"ה דתנן וכו' דלא תימא דוקא גלח. נמחק תיבת גלח: ה] בא"ד נזרק אחד מן הדמים דדוקא מן השלמים. נמחק תיבת מן וצ"ע גילח על. א"מ: ו] ד"ה קסבר וכו' ולא ניחא ליה לבניה. תיבות ליה לבניה נמחקו וצ"ע להו לבניהן הלכך יכולים וכו' כצ"ל. א"מ: ז] בא"ד כל חינוך הוא להתשיטו וזה בזיונא הוא לו. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד משום הכי מגלח ועביד הקפה. א"מ:

◆

מוסף רש"י

כבשי עצרת. הבאים עם שתי הלחם, כדכתיב בפרשת שור או כשב (ויקרא כג) ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים וגו' (ביצה כ:). **ששחטן שלא לשמן.** שצריך לשחטן לשם שלמי צבור ושחטן לשם עולה (שם). **לפני זמנן.** קודם עצרת, והם הופרשו לשם כבשי עצרת (שם). **לאחר זמנן.** לאחר עצרת (מנחות מח.). **הדם יזרק.** שלא לשמן (שם). **והבשר יאכל.** דקיימא לן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים ליקרב ויאכלין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה (ביצה כ:). **ואם היתה שבת.** אשמעינן דמן קא ועצרת ושבת היא, **לא יזרוק.** דכיון דאידחי מקרבן צבור תו לא דחי שבת (מנחות מח.) שהרי אסור לבשל ולצלות היום ולא יאכל מן הבשר (ביצה כ:). **ואם זרק.** ולא נמלך, **הורצה להקטיר אימורין לערב.** כלומר יקטיר אימורין לערב ולא יקטירם היום (שם כא.). **אם גילח על אחת משלשתן יצא.** חטאת או עולה או שלמים, דב' קרבנות מתירין בו ומתירין בספרי דכי רב ולאחר ישתה הנזיר יין, אחר מעשה יחידי (ערכין כא. ובעי"ז נדרים ד: וזבחים נה. ע"ש). **האיש מדיר את בנו.** קטן, **בנזיר.** ותלה הנזירות עליו אפילו לכשיגדל (סוטה כג.). **גלח.** אותו קטן שהדירו אביו בתוך ימי נזירותו (לעיל כד:). **מיחה.** אף על פי שלא נתגלח בטלה נזירות (שם). **יפלו לנדבה.** ויכולו מהן עולות לקין המזבח דאין מוסיפין לדמי חטאת שמתו, כדלקמן שהלכה היא בנזיר כך (שם). **ואינן טעונין לחם.** שאין כאן נזיר ואין אחר יכול לקרות בו על כפי הנזיר (שם). **הלכה היא בנזיר.** הלכה למשה מסיני היא בהלכות נזיר (סוטה כג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones